

Azerbaijani transcript:

A: Demək olar ki, Azərbaycanın indiki vəziyyəti Sovietlərin sosialist sisteminin dağılmasının nəticəsidir, yada kapitalizmin qlobalizasiya olunması nəticəsidir? Onu necə izah edə bilərsiniz?

B: Yəni bir nə pis şeylər varsa, o rüşvətçorluq, o yalançılıq, o *hırsızlıq*, onun təməli Sovet sistemində qoyulmuşdur. Yəni bu bizə *dışarıdan* qəlməyən şeylərdir, yəni bir Amerikanlı, ya İngilis, ya başqa ölkədən kapitalizm bunu qətməyib bizə. Kapitalizm... əsasən kapitalizm... iş yeridir. O iş yeri yoxdur. İş yeri olmadığına görə mən bu gün onu kapitalizm kimidə qəbul edə bilmərəm. İş yeri yoxdur. İş yoxdur. İnsanlar... yəni sosializm zamanı mümkün olmayan, ağıla keçməyən şeylər, bu gün məcburi insanlar onu yapmaq zorundadır. Nədən? Ailəsini dolandırmaq üçün. Yəni yolçuluqda, dilənçilikdə yapa bilir, *ahlaksızlıq* yapa bilir, *hırsızlıqda* yapa bilir, adam öldürməkdə yapa bilir, onun arxasıycan, yəni dövlət durmalıydır, yəni cəza verməlidir, oda dayı bunun gözündə belə durur ki, yəni versədə verməsədə mən bunu yapmazam. Başqa iş yoxdur. İşsizlik ən böyük bəladır. Və Sovet zamanı aldığımız *eğitim*, o Sovet sistemi üçün idi. Bu gün insanlar nədən dünyaya qatıla bilmirlər? Çoxusu o *eğitim*, o təhsil dünya üçün deyil. Əvvəllər dil problemi, çoxusu Sovet sistemində, hətta Moskvanın içindədə dil çox *kötü* verilirdir. İnsanlar ingiliscə bilmirdi. İngiliscə oxuyurdu, dördüncü sinifdən onuncu sinifə qədər və sonra beş ildə universitetdə... üç il, dörd il universitetdə. Hətta doktora dissertasiya yapan filan, onlarda sinifdən keçirdilər, amma yenədə sərbəz dil *konuşa* bilmirdilər. Bu gün xarici şirkətlər gəlir Bakıya, *uzman* istəmir, mütəxəssis istəmir. Deyir ehtiyacım yoxdur. Mənə gərəkdir gözəl qızlar, uzunboylu qızlar kofe gətirsin ya məktub yazsın və gənc oğlanlar ki, deməki araba sürsün, şoferlik yapsın, mənə asistəntlıq etsin. Və ona görə bu gün gənc on səkkiz, iyirmi beş yaşında, da otuz yaşına qədər insanlar, böylə bir şansı var iş bulmaq, amma ondan... ondan yüksək heç şansı yoxdur. Nə qədər yüksək potensial olsada, o qədər onun şansı azdır iş bulmaq. Ona ehtiyac yoxdur. Və o ancaq gedə bilər... Yaşlı insan Azərbaycanı, deyəki... bu gün Azərbaycanda, yetmiş yaşında, altmış, yetmişin üzərində insanlar var ki, çox yüksəki alıb zamanında Moskvada, Avropada çalışıb, orada çalışıb, Amerikada çalışıb, amma bu gün yaşı keçib onun. Onun yaşı keçib. Dil problemi var. Psixoloji problem var. O tək gedə bilməz. O orada məhkumdur, orada, vətəndə olməyə. Amma orta yaşlı insan, yəni bizim kimi... çapalayan insanlar ki, biz bura gəldik, şansımız oldu bura gəlməyə, və gənc insanlar üçün, onlar ancaq o həyatı görüblər, onlar ancaq gözünü açıblar Heydər Əliyev... Heydər Əliyev simboli görüblər, onun heykəlini görüblər, onlar Sovet zamanının, 69-dan 82 qədər Heydər Əliyevi heç tanıyırdılar. Sovet sisteminidə ancaq şeydən, sinemalardan, kinolardan, televiziondan tanıyırlar, o qədər tanışdığı yoxdur, onlar üçün o sistem *iyi kötü*, onlar ona uyğunlanırlar, heç getmək də istəmirlər. Yəni burada o romantizm, hər birimiz gedək, tək gedək Amerikaya, filana... bu gün o yox. Orta... yəni gənc nəsil uyğunlanmış, orta nəsil çıxıbsa çıxıb, çıxma bilməyibsə qalıb orada, yaşlı nəsilədə tam qalıb, onun heç çıxmağa şansı yox. Yəni mən *kendim* evimə gedəndə Bakıya, uzaqdan bir köhnə qonşumu gördüm, Kamil adında, onunda atası müəllim idi, müəllim ailəsi idi,

məndən böyük idi, mənim qardaşım yaşında idi, bir altı-yeddi yaş məndən böyükdür, uzaqdan məni gördü, Nicat... “Ağa... sən Ağasan?” Dedim “Yox, Ağa mənim qardaşımdır, mən Nicat”. “Hə Nicat, necəsən?” Mən dedim ki, bax Türkiyədəyəm... o mənim uşaqlığımlı tanıyırdı, dedi “Biz burdayuqda, bizim yaşımız keçib, biz dayı gedə bilmərik. Məndə burada universitetdə... Xalq Təsərrüfat Universitetində”. Nə desə yaxşıdır? Dedi “Türkiyədə yəgin onlar gülürlər bizə?” Deyirem “Evet. Televiziona, AzTV-ya baxanda gülməkdən başqa heç nə qalmır.” O zaman, Heydər Əliyevin... yəni olub, İlham Əliyevi qətirdilər hakimiyyətə, yeni zaman idi. Dedi ki, “Gördündə nə elədilər?” Dedim “Hə, gördüm. Hamı bunu dayı gördü. _____ oldu bütün dünya.” Deyir “Bunlar utanmasaydılar, ölünü prezident edərdilər. Elə adını çəkərdilər, deyərdilər orada uzanıb, xəstədir.” Yəni bu gün Azərbaycan bu haldadır. Millətin istəyi, istəmədiyi yuxarı səviyyəyə heç ömründə belə deyil. Ömründə belə deyil. Onlar o qədər yuxardadılar və millət o qədər aşağıdadı ki, o onu duymur, onun dərdində eşitmir, eşitməkdə istəmir.

**Italicized words indicate Turkish.*

English translation:

A: Do you think the current situation in Azerbaijan is a result of the collapse of Soviet socialist system or of capitalist globalization? How could you explain that?

B: If there is something bad, that bribery, lying, burglary, its foundation was built in the Soviet system. Meaning, these are not the things that came to us from abroad; no American, no British, or capitalism from some other country brought it to us. Capitalism... in principal, capitalism... is a place of work. And that work place is nonexistent. And because there are no jobs, I can't accept it as capitalism at this time. There are no work places. There are no jobs. People... things that were impossible during socialism, things that wouldn't even come to mind, today, desperate people are forced to do those things. Why? ...to feed their families. That is to say, even beggary, they could engage in beggary, do something unethical, commit theft, they could even kill somebody... the government has to be behind all this, meaning they have to give a punishment, and that is viewed like, if it gives it or not, I'm going to do this. There is no other work. Unemployment is the biggest evil. And the education that we received during the Soviet time, it was for the Soviet system. Why can't the people today join the world? Most of that education... that education is not for the world. Before the language problems, most of them in the Soviet system... even in Moscow, language was taught very badly. People didn't know English. They studied English from 4th until 10th grade and after that, five years in the university... three to four years at the university. And also a person who was doing a dissertation, they passed the class, but again couldn't easily speak. Today, foreign companies come to Baki, he doesn't want experts, doesn't want specialists. He says that he doesn't have a need. I'm in need of beautiful girls, tall girls to bring coffee or to write letters, and young men, so that they could drive the car, be a chauffeur... be my assistant. And that's why today, young, people from age 18 to 25, till 30 years old, they have this kind of chance to find this job, but... anything higher than that, they don't have a chance. Regardless of how high is the potential, the chance of

finding a job is that much lower. There is no need for that person. And he/she can only go... an elderly person in today's Azerbaijan, seventy year old, sixty, there are people around seventy years old, got education on a very high level in Moscow, worked in Europe, worked there, worked in America, but today their age has passed. His age has passed. There is a language problem. There is a psychological problem. He can't go by himself. He is condemned there, there, to die on the motherland. But middle aged people, meaning people like us... people who are struggling, we came here, we had a chance to come here, and for the young people, they only saw that life, they only opened their eyes and Heydar Aliyev... saw Heydar Aliyev symbols, saw his monuments, they are not acquainted with the Heydar Aliyev of the Soviet time from '69 to '82. They only know about the Soviet system from cinema, from the movies, from TV, they don't know all that much about it. For them, that system good or bad, they are getting used to that, they actually don't even want to leave. That is to say, that Romanism, let's all of us go, or go by ourselves to America, other place... there is no such thing today. Middle... I mean, young generation is used to it, middle aged generation, if they left, they left, if they could leave, they stayed there, and all of the elderly generation has stayed, they don't have a chance to leave.

When I went to my house in Baki, I saw an old neighbor from a distance. His name is Kamil, his father was also a teacher, they were a teacher family. He was older than me, was the same age as my brother, he is about six or seven years older than me. He saw me from afar, Nidjat... "Agha... are you Agha?" I said "No, Agha is my brother, I'm Nidjat." "Ah yes, Nidjat, how are you?" I said that I am now in Turkey... he knew my childhood, said "We are here, we are not so young anymore, we couldn't leave now. I am here at the university... at the National Economics University." What do you think he said? He said "People in Turkey probably laugh at us." I said "Yes. When you watch TV, when you watch AzTV¹ there is nothing else to do but laugh." At that time, Heydar Aliyev... I mean he died, and it was a time when they newly brought Ilham Aliyev to power. He said "You saw what they did, right?" I said "Yes, I saw. Everybody saw it. ...The whole world." He said "If they weren't ashamed, they would make a dead man a president." Would just call his name, and would say that he is lying there, he is sick. That is to say, Azerbaijan is currently in this state. What the people want, or don't want, people in higher office don't care. Don't care. They are so high up there and the people are so low, that they don't understand. They don't listen to people's hardships. They don't even want to listen.

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use everyday. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.

© 2003-2009 Five College Center for the Study of World Languages and Five Colleges, Incorporated

¹ AzTV = State television channel in Azerbaijan.